

๕๙

ทำ ค ว า ม ดี
ต้อ ง มี กุ ศ โล บ าย

โอ หนอ ทานนี้เป็นทานอันเลิศ
เราได้ถวายไว้ดีแล้วในพระกัศสปเถรเจ้า

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๓

คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่ทรงคุณค่าที่สุด เพราะทุกถ้อยคำที่เปล่งออกมาจากพระโอษฐ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประดุจถ้อยคำเพชรพลอย ที่กลั่นออกมาจากใจที่ใสบริสุทธิ์ สามารถยังใจของผู้ฟังให้บริสุทธิ์ผ่องใส การที่เราได้ดำรงตนอยู่ในคำสอนของพระพุทธองค์ จึงเป็นบุญลาภอันประเสริฐยิ่ง การทำใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส นั้น เป็นพระพุทธโฆสาวาทหลักของพระองค์ ที่ตรัสไว้ในโอวาทปาติโมกข์ว่า สจิตตปริโยทปนํ คือการทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว ซึ่งการที่เราจะทำใจให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้ ต้องนำใจกลับมาไว้ ณ ฐานที่ตั้งดั้งเดิมของใจ คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ให้ได้ตลอดเวลา และต้องหมั่นประกอบความเพียรในทุกอิริยาบถด้วย

มีอุทานคาถาที่ท้าวสักกะจอมเทพได้ตรัสไว้ด้วยความปีติว่า

“อโห ทานํ ปรมทานํ กสสเป สุปติฏฺฐิตํ

**โธ หนอ ทานนี้เป็นทานอันเลิศ เราได้ถวายไว้ดีแล้ว
ในพระกัสสปเถระเจ้า”**

คาถานี้เป็นเทวอุทานที่พระอินทร์ได้เปล่งออกมาจากใจหลังจากที่ได้ทำบุญใหญ่ คือได้ถวายทานกับพระอรหันต์ผู้เป็นเนื่อนาบุญอันเลิศ อันเป็นเหตุให้พระองค์ได้ความเป็นจอมเทพ

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๘

ที่ไม่มีเทพองค์ใดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มีอานุภาพเสมอเหมือน การทำบุญอุกเนื่อนาบุญนี้ ถือเป็นหลักสำคัญในทางพระพุทธศาสนา เพราะการให้ทาน นอกจากจะช่วยให้ด้วยจิตเลื่อมใสแล้ว คือ ผู้ให้บริสุทธิ์ วัตถุทานบริสุทธิ์ และผู้รับต้องบริสุทธิ์ด้วย เปรียบเหมือนเรามีความตั้งใจจะหว่านเมล็ดพืชพันธุ์ดีลงในผืนนา ถ้านาอุดมสมบูรณ์ ปราศจากวัชพืช ผลผลิตที่เกิดขึ้น ย่อมได้ เต็มเม็ดเต็มหน่วยฉันใด ผลที่เกิดจากการทำทานถูกทักษิณะบุคคล ก็เช่นกันฉันนั้น แม้ทำน้อยก็ได้ผลมาก ถ้าทำมากก็ได้ผล มากยิ่งๆ ขึ้นไป

*ดังเรื่องของท้าวสักกะจอมเทพ ภพชาติในอดีตครั้งที่ยังเป็นมฆมาณพนั้น ท่านได้ฝึกตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งการบริจาคทาน ก็ได้ชื่อว่าเป็นยอดนักเสียสละ การบำเพ็ญวัตรบพ ๗ ตลอดชีวิต ไม่มีใครทำได้อย่างท่าน เป็นนักรณรงค์เพื่อให้นุชย์รักในการทำความดี เมื่อละโลกไปแล้ว บุญส่งผลให้ท่านได้เป็น จอมเทพในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ปกครองชาวสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มาตลอด

เนื่องจากพระอินทร์ไม่ได้ทำบุญอุกเนื่อนาบุญ แม้จะได้

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๓๕

รับการยอมรับให้เป็นผู้นำของชาวสวรรค์ แต่รัชสมัยของพระองค์ ก็ยังด้อยกว่าเทพเหล่าอื่นๆ จึงดำริที่จะหาโอกาสลงไปยังโลกมนุษย์ เพื่อเสริมบุญบารมีให้เพิ่มขึ้น จวบจนมาถึงสมัยพุทธกาลนี้

วันหนึ่ง เหล่าเทพอัปสร ๕๐๐ นางซึ่งเป็นบริจาริกาของพระองค์ อยากได้บุญใหญ่ จึงชวนกันถืออาหารหวานความเย็น ตักโรใส่บาตรพระกัสสปเถระ ที่เพิ่งออกจากนิโรธสมบัติ พวกเธอกล่าวเชื้อเชิญพระเถระให้รับบาตร แต่ได้รับการปฏิเสธจากพระเถระ

นางอัปสรได้อ้อนวอนพระเถระว่า ขอท่านได้โปรดสงเคราะห์พวกดิฉันด้วยเถิด แต่เมื่อได้รับการปฏิเสธถึง ๓ ครั้ง จึงกลับไปยังเทวโลกด้วยความผิดหวัง พวกนางได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ท้าวสักกะฟัง ทำให้พระองค์อยากได้บุญกับพระเถระผู้เป็นพระอรหันต์ จึงหากุศโลบายที่จะทำบุญกับพระเถระ

เข้าวันนั้น พระอินทร์พร้อมด้วยสุษาดาเทพกัญญา ได้เหาะลงจากเทวโลก แปลงเป็นช่างหูกชรายากจนเข็ญใจ มีฟันหัก หมดหนอก หลังโก่ง ส่วนสุษาดาก็เนรมิตกายเป็นหญิงชรา เดินงกๆ เจิ่นๆ และยังทรงเนรมิตถนนช่างหูกขึ้นสายหนึ่ง ประทับชิงหูกอยู่ตามลำพัง ฝ่ายพระเถระเดินบ่าหน้าเข้าเมืองด้วย

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๐

หวังว่า “จักทำความสงเคราะห์แก่พวกคนเข็ญใจ” ได้มองเห็น ถนน สายนั้นอยู่นอกเมือง และมองเห็นผู้เฒ่าทั้งสองกำลังชิงหูก กรอด้ายกันอยู่

พระเถระมีจิตเมตตาว่า “สองตายายนี้ แม้แก่เฒ่าก็ยัง ทำงาน ในเมืองนี้ผู้ที่จะเข็ญใจกว่าสองคนนี้เห็นจะไม่มี เราควร ที่จะอนุเคราะห์สองตายายให้มีสุคติสวรรค์เป็นทีไป” จากนั้นได้ บ่ายหน้าตรงไปที่บ้านของคนทั้งสอง ท้าวลั๊กกะทอดพระเนตร เห็นพระเถระกำลังมา จึงตรัสบอกสุชาดาว่า “พระคุณเจ้าของเรา กำลังเดินมาทางนี้แล้ว เธอจงนั่งทำเป็นเหมือนไม่เห็นท่าน ฉนั้นจะลวงท่านลั๊กกะหนึ่ง แล้วจึงจะถวายเป็นนิมิต” เมื่อพระเถระ มายืนอยู่หน้าประตูบ้าน สองตายายก็ทำเป็นมองไม่เห็น ยังคง ก้มหน้าก้มตาทำงานอยู่ ท้าวลั๊กกะทำเป็นเอ่ยขึ้นว่า “ที่ประตูบ้าน ดูเหมือนมีพระเถระยืนอยู่รูปหนึ่ง เธอจะไปตรวจดูซิว่าใครมา”

สุชาดาแกล้งทำเป็นลุกไม่ค่อยไหว และพูดเกียจให้ท้าว- ลั๊กกะออกไปต้อนรับแทน ท้าวเธอจึงเสด็จออกจากเรือน ทรง ก้มลงกราบพระเถระ จากนั้นทรงเอาพระหัตถ์ทั้งสองลูบเท้า พระเถระ ถอนใจแล้วเสด็จลุกขึ้น ย่อพระองค์ลงเล็กน้อยตรัส ถามว่า “ตาของข้าพเจ้าฝ้าฟาง มองไม่ค่อยเห็นพระคุณเจ้า ท่านเป็นพระเถระรูปไหนหนอ” พระอินทร์แกล้งทำเป็นวาง

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๑

พระหัตถ์ไว้เหนือหน้าผาก ป้องหน้าแขนดู ตรัสว่า “โอ ตายจริง นี่คือ พระมหากัสสปเถระของเรา นานหนอจะได้เห็นพระมา เยี่ยมถึงกระท่อมน้อยของเรา ยายแก่เอ๋ย มีอาหารอะไรที่พอ จะทำบุญให้ทานบ้างไหม”

สุชาดาทำเป็นกุสุมจอร์บไปดูอาหารในครัว ร้องบอกให้ พระเถระโปรดหยุดรอสักครู่ แล้วเดินงๆ เงินๆ ถืออาหารมา ถวายพระเถระ พระเถระได้ส่งบาตรให้ไปด้วยความเอ็นดู ท้าว- ลักกะทรงกดข้าวสุกออกจากหม้อใส่จนเต็มบาตร แล้วมอบ ถวายในมือพระเถระ บิณฑบาตนั้นมีแกงและกับมากมาย กลิ่น หอมตลบอบอวลไปทั่วกรุงราชคฤห์

พระเถระคิดว่า ชายแก่นี้เป็นคนยากเข็ญ แต่อาหาร นั้นประณีตเหมือนสุธาโภชนของท้าวลักกะ ครั้นพิจารณาอยู่ ครู่หนึ่ง ก็รู้ว่าเป็นท้าวลักกะ จึงดำหนิว่า “พระองค์ทรงแย่ง สมบัติของคนเข็ญใจ เป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะผู้ใดก็ ตามที่ถวายทานแก่อาตมภาพในวันนี้ จะได้ตำแหน่งเสนาบดี หรือตำแหน่งมหาเศรษฐีประจำเมืองทีเดียว”

ท้าวลักกะกราบเรียนว่า “แม่ข้าพเจ้าจะได้เสวยสิริราช- สมบัติในเทวโลก แต่ก็จัดว่าเป็นคนเข็ญใจในเทวโลก เพราะใน ปัจจุบัน เทพบุตรผู้มีศักดิ์เสมอกัน ๓ องค์ คือ จุพทรเทพบุตร

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๒

มหารถเทพบุตร และอเนกวิณณเทพบุตรได้ทำบุญอุกเนื่อนาบุญได้ไปบังเกิดใกล้กับปราสาทของข้าพเจ้า เป็นผู้มั่งคั่งมีเดชมากกว่าข้าพเจ้า เมื่อเทพบุตรทั้งสามพาเทพนารีบริวารไปชมทิพย์อุทยานผ่านมาทางวิมานของข้าพเจ้า เดชจากสรีระของเทพบุตรทั้งสามนั้นท่วมทับสรีระของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าต้องหลบเข้าไปอยู่ในวิมาน เมื่อเป็นเช่นนี้ ใครจะเชื่อใจกว่าข้าพเจ้าเป็นไม่มี”

พระเถระได้ฟังความทุกข์ของพระอินทร์แล้ว บังเกิดจิตเมตตาสงสาร จึงอนุโมทนาในกุศลเจตนาของพระองค์ ท้าวลักกะถามว่า “เมื่อกระผมลงถวายทาน กุศลจะเกิดขึ้นหรือไม่” ครั้นได้รับคำยืนยันว่าได้บุญเหมือนกัน พระอินทร์รู้สึกปีติใจมาก ทรงไหว้พระเถระ พาสุชาดาทำประทักษิณรอบพระเถระ แล้วเหาะขึ้นสู่เวหา พระองค์เกิดปีติโสมนัสที่ได้ถวายทานด้วยโภชนะที่เป็นทิพย์เช่นนี้ จึงเปล่งอุทานขึ้น ๓ ครั้ง ว่า “โอ หนอทานนี้เป็นทานอันเลิศ เราได้ตั้งไว้ดีแล้วในพระกัศปเถระ”

ด้วยอานิสงส์ที่ท้าวลักกะได้ทำบุญใหญ่ โดยเป็นผู้ทำบุญที่ประกอบด้วยสมบัติ ๓ ประการ คือ เขตสมบัติ ให้ทานที่ถึงพร้อมด้วยบุญเขตอันยอดเยี่ยม วัตถุสมบัติ ถึงพร้อมด้วยไทยธรรมอันเลิศ และจิตสมบัติ ถึงพร้อมด้วยจิตที่เลื่อมใสอัน

ทำความดีต้องมีกุศโลบาย

๕๔๓

ไม่มีประมาณ นับว่าเป็นการบำเพ็ญทานที่สมบูรณ์ด้วยองค์ประกอบที่จะเป็นเหตุให้ได้มหาสมบัติใหญ่ บุญนั้นจึงส่งผลให้พระองค์ได้เป็นจอมเทพมีรัศมีกายที่สว่างไสว ได้ความเป็นเลิศทั้งรูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ สัมผัสทิพย์ อายุ วรรณะ สุข ยศ และอธิปไตยความเป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าการถวายทานถูกชักชวนบุคคล ไม่ใช่ของง่าย แม้แต่พระอินทร์ยังต้องอาศัยกุศโลบาย จึงจะถวายทานได้สำเร็จ จะทำบุญต้องอาศัยดวงปัญญา และต้องทำให้ถูกเนื่อบาบุญ จึงจะเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยสมบัติทั้ง ๓ ประการ คือ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ ดังนั้น นักสร้างบารมีต้องฉลาดในการสร้างบารมี ให้พวกเราทุกคนได้ตระหนักในเรื่องการทำบุญที่ถูกหลักวิชชากันให้ดี และหมั่นสั่งสมบุญให้เต็มที่ เต็มกำลัง ทั้งทาน ศีล ภาวนา ที่สำคัญคือต้องตั้งใจปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้ได้กันทุกๆ คน

